

Utbildningsinspektion i Njupkärrs skola

Förskoleklass

Grundskola årskurs 1–5

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Bedömningar	2

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt skolan den 16 och 17 oktober 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka inspektörer som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. De krav på åtgärder som inspektörerna anger i denna rapport framgår även av Skolverkets beslut med anledning av inspektionen. Bedömningarna av kvaliteten och om verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet.

Övergripande information om inspektionen finns publicerad på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se) .

Kommunen har det yttersta ansvaret för att de brister inspektörerna lyfter fram i bedömningen åtgärdas av skolan. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I skolan intervjuades elever, lärare, rektorn samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i flertalet årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Njupkärrs skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	51
Grundskola	280

Källa: Skolans egna uppgifter oktober 2007.

Njupkärrs skola byggdes 1970 och består av två byggnader samt lokaler för slöjd, matsal och idrott. Personalen är organiserad i tre arbetslag, två för förskoleklass – årskurs 2 och ett för årskurs 3–5. Eleverna i grundskolan är organiserade i åldershomogena klasser. I skolan finns även två kommunövergripande tal- och språkklasser med sammanlagt 15 elever i årskurs 1–5. Knappt 30 procent av eleverna är berättigade att delta i modersmålsundervisning och de flesta deltar i sådan undervisning.

Till rektorns ansvarsområde hör även förskola och fritidshem. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Bedömningar

Samlad bedömning

Inspektionen visar att Njupkärrs skola genomsyras av ett tydligt och värdegrundarbete som omfattar alla i skolan. De förebyggande åtgärderna finns beskrivna i skolans likabehandlingsplan. Elever och föräldrar bekräftar att de i plan beskrivna åtgärderna äger rum. Skolan har en elevhälsosamordnare med specialpedagogisk utbildning som ingår i skolans ledningsgrupp. Elevhälsosamordnaren utarbetar bland annat underlag till rektorn inför elevvårdskonferenser och handleder personal i pedagogiska frågor.

Njupkärrs skola genomför de nationella ämnesproven i årskurs 5 i svenska, engelska och matematik. Resultaten i dessa ämnen har legat på ungefär samma nivå de senaste tre åren, det vill säga 85–93 procent av eleverna klarar kravnivån på proven. I matematik där resultaten var mycket låga år 2005 har en klar förbättring skett efter en genomlysning av orsakerna till de tidigare lägre resultaten och en åtgärdsplan för hur resultaten skulle förbättras. I skolans övriga ämnen gör Njupkärrs skola ingen systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten, vilket måste åtgärdas.

Undervisningen i skolan är inriktad mot läroplanens mål att sträva mot och skolans användande av IT-läromedel ger eleverna goda möjligheter att nå de nationella målen för utbildningen. Undervisningen individanpassas vid behov, något som framgår av elevens individuella utvecklingsplan. Skolan bedriver även läxläsning i anslutning till skoldagen som ett extra stöd till elever.

Skolans kvalitetsarbete är inte synliggjort i skolans kvalitetsredovisning. Denna bör förbättras så att kvalitetsarbetet tydliggörs. Skolans ledning har skapat en struktur för kvalitetsarbete som uppskattas av personalen. Eleverna involveras genom att företrädare för eleverna sitter med i skolans olika grupper, som till exempel skolans utvecklingsgrupp.

Inspektionen visar att hela skolledningen bestående av rektor, biträdande rektor och elevvårdsamordnare, är väl känd av elever och föräldrar. Ansvarsfördel-

ningen är tydlig. Rektorn är förtrogen med såväl verksamheten som skolans författningar och tar ansvar för hela skolans utveckling.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas:

- Skolan gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i samtliga ämnen i årskurs 5 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Beslut om placering av elever i särskild undervisningsgrupp saknar fullföljdshänvisning (5 kap. 5 § och 8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Beslut om anpassad studiegång för elever saknas (5 kap. 10 § grundskoleförordningen).
- Kvalitetsredovisningen uppfyller inte förordningens krav (1 och 3 §§ förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Kvalitetsredovisningen saknar en uppföljning och utvärdering av skolans likabehandlingsplan (3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Eleverna ges inte möjlighet att nå de nationella målen för hem- och konsumentkunskap i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Svenska som andraspråk anordnas inte i enlighet med förordningen (2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör klargöra målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.

Kunskaper

Resultat och utvärdering av lärandet

I Njupkärrs skola används lokala bearbetningar av de nationella målen i svenska, engelska och matematik. Dessa lokala bearbetningar är gemensamma för alla skolor i Tyresö kommun och innehåller kravnivåer från förskoleklassen upp till årskurs 5. I förskoleklassen benämns de i vissa fall rekommenderade kravnivåer. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) har staten ålagt skolorna ett ansvar för att eleverna i grundskolan (och motsvarande skolformer) uppnår vissa kunskapsmål. Se vidare bedömning i kommunrapporten.

I läroplanen och kursplanerna för grundskolans ämnen finns mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte skolåret. Eleverna i Njupkärrs skola genomför kommungemensamma tester i matematik och läsförmåga i årskurs 3. Resultaten visar att Njupkärrs skola har störst andel elever i kommunen med mycket låga resultat på testet i matematik. Likaså visar testet i läsförmåga år 2006 att skolan har en hög andel elever som bedöms ha stora svårigheter med läsning.

Andelen elever som inte klarar de nationella ämnesproven i svenska/svenska som andraspråk och engelska har åren 2004 till 2006 legat på en nivå kring 7–12 procent. År 2007 sjönk resultaten något i dessa två ämnen. I matematik klarade inte 35 procent av eleverna provet år 2005. År 2006 var andelen elever som inte

klarade provet i matematik 18 procent och år 2007 var andelen 12 procent. Lärarna och rektorn redogör i intervjuer för hur resultaten diskuterats och analyserats (se vidare Ledning och kvalitetsarbete). Åtgärder för förbättrade resultat i matematik har bland annat inneburit att all personal i skolan har genomgått utbildning för att kunna undervisa i matematik på olika sätt och med olika typer av läromedel. Vid tidpunkten för inspektörernas besök pågår en liknande satsning på läsinlärning.

Om eleverna i årskurs 5 når de nationella målen i skolans övriga ämnen har inspektörerna inte kunnat bedöma eftersom skolan inte gör någon sammanställning över resultaten vare sig på grupp- eller skolnivå. Klasslärarna uppger att de vet i vilken mån eleverna når målen i övriga ämnen, dock med undantag av till exempel musik. Inspektörerna bedömer att skolan måste göra en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de nationella målen för samtliga ämnen i årskurs 5.

Skolan ska klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan. Elever i Njupkärrs skola har en god kännedom om målen i svenska, matematik och engelska. I viss mån även i idrott och hälsa samt slöjd. Att det finns nationella mål i ämnen som kemi, biologi eller teknik samt hem- och konsumentkunskap med flera är vare sig elever eller föräldrar i skolan medvetna om. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör klargöra målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för elever och föräldrar.

I läroplanen och kursplanerna anges även ett antal mål att sträva mot. Dessa anger vilken inriktning undervisningen ska ha för att elever ska utveckla förmågor som exempelvis nyfikenhet, att arbeta självständigt och tillsammans med andra samt kritiskt granska. Inspektörerna ser vid sitt besök flera exempel på hur undervisningen ger eleverna möjlighet att utveckla ovanstående förmågor. Till exempel genom experiment i kemi, arbete med datorer som verktyg i svenska eller klassarbete med hjälp av skolans så kallade Active board, stora skärmar uppkopplade till en dator där elev och lärare interagerar i undervisningsmomentet. Inspektörerna bedömer att skolans undervisning i huvudsak är inriktad mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Individanpassning och särskilt stöd

Läraren ska enligt läroplanen, utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. I Njupkärrs skola sker utvärdering av lärandet med hjälp av olika prov, inlämningsuppgifter och andra redovisningar av kunskaperna. Elever och föräldrar uppger att de får information om hur det går i skolarbetet, men som tidigare nämnts är inte målen för utbildningen tydligt klargjorda för föräldrar och elever. Inspektörerna bedömer att skolorna genomför utvärdering och bedömning samt informerar elever och föräldrar enligt författningarna.

Specialpedagogiskt stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Vid Njupkärrs skolan finns ett väl utarbetat system för att identifiera och ge stöd till elever i behov av detta. Om det finns särskilda skäl får stödet istället ges i en särskild undervisningsgrupp. Om en elev inte kan få utbildning som i rimlig grad är anpassad efter elevens situation och förutsättningar får styrelsen efter att ha hört elevvårdskonferensen besluta om en anpassad studiegång för eleven. Därvid får avvikelser göras från timplanen. I Njupkärrs skola

finns en särskild undervisningsgrupp för ett fåtal elever. Beslut om placering har fattats av rektorn som har delegation. Dessa beslut saknar dock en fullföljdhänvisning. I de fall någon elev har anpassad studiegång saknas beslut om detta. Att beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp saknar fullföljdhänvisning bedömer inspektörerna som en brist som måste åtgärdas. Vidare bedömer inspektörerna att beslut om anpassad studiegång för elever som har en sådan anpassning, måste fattas.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår även att ge elever de normer och värderingar som anges i läroplanen. I det uppdraget ingår bland annat att undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och att elevernas inflytande ska öka med ålder och mognad. Vidare ska eleverna ha en skolmiljö där ingen utsätts för diskriminering eller någon form av kränkningar.

I Njupkärrs skola finns arbetet med normer och värden beskrivet i skolans likabehandlingsplan. Detta arbete omfattar flera olika aktiviteter som fadderverksamhet, kompisamtal, värderingsövningar, klass- och elevråd m.m. Elever, personal och föräldrar betonar samtliga att detta genomsyrar hela skolans verksamhet. Eleverna uppger att om något inträffar så agerar personalen omedelbart och inspektörerna ser exempel på detta under besöket. I skolan finns även en hjälpgrupp bestående av lärare och övrig personal. Denna grupp genomför enkäter, arbetar med förebyggande åtgärder och handhar eventuella fall av trakasserier eller annan kränkande behandling. Skolan präglas av ett vänligt klimat och eleverna är aktsamma om skolans material. Resultatet av värdegrundsarbetet utvärderas i en elevenkät som innehåller frågor om såväl trygghet, som trivsel och kränkningar, två gånger per läsår. Enkätsvaren diskuteras först i arbetslaget så att åtgärder vid behov kan vidtas i en grupp eller klass.

Resultatet från enkäten våren 2007 visar att en mycket stor majoritet upplever sig trygga överallt i skolan. Ett litet fåtal elever upplever sig otrygga på utflykter som skolan organiserar. Detta resultat har diskuterats i skolan och gjort att personalen är extra observant vid just utflykter. Inspektörerna bedömer att resultatet avseende normer och värden är gott och att skolans arbete med att skapa en trygg skolmiljö fri från diskriminering och kränkningar är bra.

Njupkärrs skola har ett elevråd där styrelsens ledamöter är representerade i skolans övergripande grupper som matråd, hälsogrupp och miljögrupp samt ingår i skolans utvecklingsgrupp. Vid tidpunkten för inspektörernas besök genomför elevrådet på rektorns initiativ en kartläggning av vilka områden på skolan som eleverna upplever som farliga eller otäcka av andra skäl, till exempel genom att det är en plats där trakasserier förekommer. Inspektörerna förutsätter att denna kartläggning blir synlig i skolans likabehandlingsplan framöver. Inspektörerna bedömer att eleverna har möjlighet till inflytande över sin skolmiljö.

Enligt lagen (SFS 2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för trakasserier

och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år och ingå som en del i kvalitetsredovisningen.

Likabehandlingsplan i Njupkärrs skola har tidigare år presenterats för elevrådet men detta läsår deltar eleverna aktivt i arbetet genom den kartläggning som nämnts tidigare. Ingen bedömning görs i skolrapporten utan en samlad bedömning av kommunens upprättade likabehandlingsplaner återfinns i kommunrapporten.

Ledning och kvalitetsarbete

Styrning och ledning

Den som är rektor ska ha pedagogisk insikt, förvärvat genom utbildning och erfarenhet. Särskilt ska rektor verka för att utbildningen utvecklas. För att utöva sitt ledarskap ska rektor enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Ledningsgruppen i Njupkärrs skola består av rektorn, biträdande rektorn, intendenten och elevhälsosamordnaren. Arbetsfördelningen inom ledningsgruppen är tydlig och väl känd av all personal. Rektorn har lång erfarenhet som skolledare och är väl förtrogen med skolans arbete och gällande skolförfattningar. Rektorn beskrivs av lärarna som lyhörd, kunnig och en ledare som skapar ett tillåtande klimat i skolan. Personalen uppskattar i synnerhet strukturen i all dokumentation och skolans tydliga kvalitetsarbete med mål, utvärdering, analys och förslag till förbättringsåtgärder. Rektorn beskriver kontakten med huvudmannen som god och lyfter särskilt fram det nätverk för rektorer i skolor med förskoleklass till årskurs 5 som finns i kommunen. Sammantaget bedömer inspektörerna att rektorn aktivt verkar för att utbildningen i skolorna utvecklas.

Kvalitetsarbete

Rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokal arbetsplanen. Njupkärrs skolas lokala arbetsplan benämns enhetsplan. Denna innehåller mål relaterade till de nationella målen men även kommunövergripande mål och åtagande. Skolan utvärderar läsårets arbete på olika nivåer. Utvärderingar för specifika aktiviteter, verksamhetsutvärderingar en gång per termin på initiativ av ledningsgruppen, arbetslagsutvärdering en gång per termin samt elevutvärderingar som genomförs vid flera tillfällen per läsår. Varje vår utvärderar personalen enhetsplanens mål och formulerar förslag till förbättringsåtgärder. Ledningsgruppen sammanställer förslagen och dessa återfinns i nästa års enhetsplan. Som tidigare nämnts saknar skolan dock en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten i skolans alla ämnen och inspektörerna vill uppmärksamma skolan på att även kunskapsresultaten i skolans alla ämnen bör ingå i ett gott kvalitetsarbete. I övrigt bedömer inspektörerna skolans kvalitetsarbete som gott.

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. I kvalitetsredovisningen ska skolan redovisa resultaten och måluppfyllelsen genom att bedöma hur väl skolan har arbetat i riktning mot och förverkligat målen i skollagen, läroplanen och kursplaner samt innehålla en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser vidta för ökad måluppfyllelse. Lärare, övrig personal och elever ska medverka vid utarbetandet av kvalitetsredovisningen och vårdnadshavarna ska ges möjlighet

att delta. Det ovan nämnda kvalitetsarbetet är till viss del synligt i skolans kvalitetsredovisning. Kvalitetscirkeln med mål, utvärdering, analys och nya mål är tydlig inom vissa områden. Som tidigare nämnts saknar dock skolan en systematisk uppföljning och utvärdering av resultaten i skolans samtliga ämnen. Detta gör att även kvalitetsredovisning fokuseras mycket på svenska, engelska och matematik vad gäller beskrivning av skolans resultat. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen måste kompletteras så att resultaten i fler ämnen ingår. Fritidshemmens verksamhet redovisas endast i ringa omfattning i kvalitetsredovisningen. Eleverna är delaktiga genom utvärderingar och via elevrådet. Föräldrarna som inspektörerna intervjuar känner inte till kvalitetsredovisningen som dock har blivit känd för föräldrarna genom skolrådet. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning måste utvecklas avseende beskrivning och analys av resultaten i skolans samtliga ämnen. Alla verksamhetsformer måste redovisas tydligare. Kvalitetsredovisningen innehåller inte heller en uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplanen.

Tillgång till likvärdig utbildning

Vid skolan erbjuds utbildning överlag i enlighet med författningarna förutom i nedanstående fall. Elevens val ska enligt grundskoleförordningen ge eleverna möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper i ett eller flera ämnen. Vidare anges att undervisningen ska vara förenlig med målen i kursplanerna. Styrelsen för utbildningen beslutar om elevens val. I Tyresö kommun är detta delegerat till rektorn. I Njupkärrs skola har eleverna elevens val från och med årskurs 3. I denna årskurs sker undervisningen en gång per vecka med ett allsidigt urval av ämnen. I årskurs 4 och 5 sker undervisningen vid några hela dagar. Innehållet i dessa dagar var inte bestämt vid tidpunkten för inspektörernas besök. Inspektörerna förutsätter att skolan säkerställer att eleverna i årskurs 4 och 5 får förutsättningar att nå de nationella målen i ämnena samt att skolan erbjuder eleverna ett allsidigt urval av skolans ämnen och ger dem en möjlighet att bredda och fördjupa sina kunskaper.

Enligt grundskoleförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk anordnas om det behövs. Det är rektor som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska. De elever i Njupkärrs skola som efter test bedöms ha behov av ämnet svenska som andraspråk får undervisning i grupp i olika omfattning. Ämnet läses dock inte i stället för ämnet svenska och elever undervisas ibland endast 40–60 minuter i veckan när klassen har undervisning i ett annat ämne. Inspektörerna bedömer att detta mer är att betrakta som stöd för eleverna och inte som undervisning i svenska som andraspråk. Inspektörerna bedömer att svenska som andraspråk inte anordnas inte i enlighet med förordningens krav. Detta måste skolan åtgärda.

I Njupkärrs skola bedrivs den teoretiska delen av ämnet hem- och konsumentkunskap inom klassen av klassläraren. De praktiska momenten utförs delvis i hemmen genom att eleverna får i hemuppgift att utföra vissa moment. I de nationella kursplanerna för ämnet står att läsa att eleverna i slutet av femte skolåret bland annat skall ”kunna laga mat och arrangera för gemenskap kring måltiden och förstå dess kulturella och sociala värde” och ”kunna samarbeta med andra vid arbete med olika uppgifter”. Inspektörerna bedömer att utformningen och genomförandet av undervisningen i hem- och konsumentkunskap är bristfällig då praktiska moment är förlagda till elevens hem. Enligt författningarna ska undervisningen planeras av lärare och elever tillsammans och genomföras under lärares ledning. Detta är inte fallet i Njupkärrs skola. Inspektörerna be-

dömer att skolan måste ge eleverna förutsättningar att nå de nationella målen i hem och konsumentkunskap i årskurs 5.

Resurser

Skolans lärare ska ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. I Njupkärrs skola är detta fallet med i stort sett samtliga lärare.

Njupkärrs skola har satt som mål att vara ledande inom kommunens skolor för elever i de lägre åldrarna när det gäller IT. Skolan har datorer placerade i allmänna utrymmen utanför undervisningssalarna och vid tidpunkten för inspektörernas besök används dessa flitigt. Skolan har en IT-pedagog anställd som köper in nya läromedel och individanpassade läromedel för elever i behov av stöd samt handleder personal i olika IT-verktyg. Skolans två så kallade Active boards bidrar även till att undervisningen inriktas mot att eleverna känner nyfikenhet och lust att lära. Sammantaget bedömer inspektörerna Njupkärrs skola har lärare och övriga resurser för att ge eleverna en ändamålsenlig och modern utbildning

Datum	Ort
2008-02-19	Stockholm

Marie Morin

Marie Wiberg Svensson